

Mire felragyog a mályvaszínű nap

Szűcs Imre

Tíz napig csitulás nélkül zuhogott az eső, tíz napig étvágytalanul gunnyasztott az asztalnál, tíz napja, hogy levelet kapott a lánytól; tíz napja.

Azelőtt mindennap vagy minden másnap kapott illatos borítékban egy levelet, szeretetteljes najongással és megannyi csivogó, csivitelő csacs-kasággal telekaparászva. Azelőtt...

Most meg már tíz napja, hogy a déli szél ráhajtotta az éjszaka felhőit a hajnal első fényeire; tíz napja, hogy a zuzmó és a mohalepte kő, a beton meg a sár nehéz, kibírhatatlanul nedves, nyirkos és undorító szagot lop a levegőbe. Tíz napja! És ezt még mindig nehezen érti és szokja meg, még mindig tiltakozni és lázongani akar ellene, csakhogy...

Lassan már érzi, a történeteket nem felmérnie kell és fontolgatnia, hanem elvetnie, elszántan és szelíden, fintorral és dühvel. Elvetnie és leráznia, mint a körülmények szülte fesztelen női felkínálkozások bármelyikét. Mert aki ettől a még kezdeti erőfeszítéstől is irtózik, egész életén át mást sem tesz majd, mint hogy a következmények irtózatában örölgeti önmagát, erejével és hitével, türelmével és szívével, annyi sok és annyi szép, csillogó, egykori hitével. Egészen a nekem is, neked is, neki is — mindenkinek ott gazló gödör széléig! Ezért akar hát világosságot ívelt homloka mögé, ezért akarja hát kivetni magából azt a sok salakot, szurkot, ami villogásuk után olyan eltévelyülten valamire tartott, s ápolgatva, pólyálgatva, melengetve közvetlenül a szíve alá gyűjtögetett, halmozgatott hónapokon át.

És milyen jó, hogy ezek a förtelmes napok életet adó szikrát csiholtak a gondolataihoz, milyen jó, hogy most egyszerre világosan lát mindent, még tán világosabban, mint azok, akik a csalódások és kibicsaklások egész kálváriáját járják végig — ilyen vagy olyan tárgyi okok vagy lelki sat-

nyaságok miatt. Ezért hát nem sajnál majd belekőpni egész eddigi lángolásába, ha szerelmet sejtett is amögött, az érzések habfehér gyorsában, mert látja, hogy bekormozódik, bemocskolódik minden, még a nap is, ha jön a szakállas, kötekedő, követelődő, vágyugrató éjszaka. Minden, minden, mert mindenben lehet osztozni, lángban is, füstben is, szerelemben is meg testiségben, hazugságban is meg gyalázatban, mivel mindenhez mindig csak ketten kelljenek, és valami lehetetlen összjáték útján mindig is vannak legalább annyian. Mindenben, s az egészben csupán annyi az eltérés, hogy időnként váltakoznak a szenvedő alanyok s a bűnrészesek.

De nem, Gábor tudja, hogy ebben a szerelem—nem szerelem játékban ő már megtisztult minden szennylenakódástól és üledéktől, vagy legalábbis tisztul, a már szinte légiesen fölötte lebeg mindennek, ami még hozzátartozhatna ehhez a témához, mert lefejtette magáról a múltját, ha nem is éppen könnyen, de elképesztő egyszerűséggel. Mert jaj annak, aki nem érti meg idejében az idő múlásával valahogy mindig megszabott és jelenlévő különös törvényeket, jaj annak, aki a sír mellől akarja csak visszagöngyölni elgurult és foszló élete fonalát, jaj annak, aki szem elől téveszti a visszaközölközési lehetőségei előbbi ösvényeit vagy szikrázó beton útjait. Igen, Gábor most még könnyűszerrel ráléphetett erre az új életet jelentő beton útra, ám ki tudja, akadt volna-e még akkor is valamilyen kis lelépő, valamilyen kis hágcsó, ha Karmella már nemcsak a jegyese, hanem történetesen a felesége is, vagy pedig maradnak az álmok az igézetes és kívánatos együttlétről, amit már emez régesrég elherdált egy másikkal, vagy a kiégett mindennapok az örökös civódásokkal és családi perpatvarokkal. Ki tudja?

Mégis, most jólesett Gábornak mindezt maga mögött hagynia, és egy kicsit már a múltjának is éreznie, ha levegőért kapkodnak is még benne az emlékek. De tudja, ő, tudva tudja, hogy csakis ezekben a hangtalan csatákban kerekedhet felül a történeteken s ragyoghat fel a szeme is újra. Mert most már egyre inkább érzi, hogy jó úton jár, s voltaképpen nincs is mit szégyellnie és röstellnie ebből a rászakadó sorscsapásból, ha a szeme előtt libeg is még az a végzetes levél Karmella jól kiírt gyöngybetűivel, ami a groteszk véletlen csípős gunyorosságával mégis őt, éppen őt puffantotta mellbe, habár nem is neki, éppenséggel nem neki íródott de-hogyis; ám bizonyára valami borítékcseré révén mégiscsak neki is elszónokolt valamit, gyönyörű, áldott szép monológban egy-egy pörölyütéssel a szívére és eszére minden pont, vessző vagy felkiáltójel után. Érdekes, soha életében nem gondolt még eddig arra, hogy még az ékezetek is fájhatnak, ezek a grammatikai csekélységek, annál is inkább, mert ő már, valószínűleg a modern költők példáján tanulta, kezdte elhanyagolni őket leveleiből, a mindig is rövid katonai szabadidő kapkodásában, no meg egy kicsit azért is, mert ösztönösen azt vallotta, hogy minden írásból úgyis kiérződik, minek és hol a helye, csak egy kis figyelmesség kell hozzá, egy kis nyelvi felkészültség és alapismeret meg egy picit érzés, egy icipici élet annak a részéről, aki olvassa vagy írja a szédítő vagy csendesen panaszos sorokat.

... Nem, arra igazán nem gondolt, hogy még az ilyen egyszerű igék és főmondatok is bemocsokolhatják eszményét, istenített ábrándját, mint ezek, hogy: „Gyere!”, „Várlak!”, „Megint!!!” vagy hogy: „Estére — ugyanakkor”, „... ha majd otthonról elmennek” stb. Keresztnev sem volt még neki ennyire nyugós és undorítóan játékos, mint ez, hogy: Karsci, Csikar, csikar a legjobb barátja, a jegyesével, Karmellával, „megint — estére ugyanakkor, ha majd...”

Előbb úgy érezte, mindjárt az első olvasás után, hogy ezek a szó- és mondattöredékek nyálkás üledék formájában fölrétegeződnek a garatjában, és eltömitenek mindent, fojtogatják, sanyargatják, úgyhogy kapkodni kényszerül egy kis éltető levegő után, de csak nyirkos, nedves, áporodott rothadékbűz tódul le légcsővéen és hörgőelágazásaiban, egészen a pihegő alveolákig, hogy ott körülmosolyogja gyilkos szusszanásaival a vörös és fehér véréjteket; de aztán megkönnyebbült, hogy az a tenyérnyi köpet ki-röppent a száján, és éppen fölbillentette azt a lyuk szélére kikécmereggett silbakoló, pohos pókot, amit, ha még jól emlékszik mindig kikent-kifent biológiateanáranak magyarázatára, szongáriai cselőpóknak neveznek, s tudvalevőleg arról nevezetes, hogy a telefonálás nagyszerű mesterségében még a jó öreg Gnaham Bellt is megelőzte szélnek eresztett pókocskáinak potrohához és lábaihoz szálazott értesítésével, természetesen veszély esetén.

A második olvasás után már jóval nyugodtabb volt, és a köpködést is igyekezett figyelmesen mérsékelni, mígnem illően, egészen abbahagyta, s már inkább az esőcseppek puttyogására keresgélt kellő hasonlatot. Végül is visszatért a pukkanó léggömbhöz, amit ugyan egy kissé romantikus és elcsépeelt hasonlatnak talált, de egészen lényegbevágónak és találónak, ha magára s jegyesére vonatkoztatta.

... Fokozatról fokozatra és napról napra így csipegette, tépegette s cibálta hánytorgva magából mindazt, aminek ihletett szószólója és pártfogója lesz talán maga is, ha be nem fut ez a perdöntő, illatával is kop-pantó egyke-levelecske. Am az sem lehetetlen éppen, hogy csak a szünni nem akaró eső tett ki magáért, mivel ez idő tájt szüneteltek a gyakorlatok, s a kaszárnyában rekedt katonaságnak is alig maradt valami érdemleges tennivalója a szokásos fegyvertisztításon meg a csendes foglalkozásokon kívül. Hát igen!... És mégis, sehogy sem megy fejébe az egész... Hisz olyan boldogok voltak, annyi szép, melengető vágyat érlelgettek, hogy... És mégis, és talán jobb is. Holnap megint vasárnap lesz; vasárnap és ki-menő a városba... Legfeljebb majd ő is úgy tesz eztán, mint a barátai, sorra döntögeti lábukról azokat a rengő farú fránya teremtéseket, és... Mert nem érdemes hinni nekik, nem érdemes évődni mlattuk.

Holnap...

De holnap talán nem is lesz még ilyen, nem is, nem is, mert e tíz nap alatt egészen elment az étvágya mindentől. S holnap talán eláll már az eső is, és előbújik a nap. Mert ki kell már hogy derüljön, mert olyan jó, ha süt a nap — a mályvaszínű tarka nap...

